

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 16ης Ιουλίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Παραδεκτό – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Έννοια του “εθνικού δικαστηρίου” – Κριτήρια – Κοινωνική πολιτική – Οδηγία 2003/88/EK – Πεδίο εφαρμογής – Άρθρο 7 – Ετήσια άδεια μετ’ αποδοχών – Οδηγία 1999/70/EK – Συμφωνία-πλαίσιο CES, UNICE και CEEP περί εργασίας ορισμένου χρόνου – Ρήτρες 2 και 3 – Έννοια του “εργαζόμενου ορισμένου χρόνου” – Ειρηνodίκες και τακτικοί δικαστές – Διαφορετική μεταχείριση – Ρήτρα 4 – Αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων – Έννοια των “αντικειμενικών λόγων”»

Στην υπόθεση C-658/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε ο Giudice di pace di Bologna (ειρηνodίκης της Μπολόνια, Ιταλία) με απόφαση της 16ης Οκτωβρίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

UX

κατά

Governo della Repubblica italiana,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, P. G. Xuereb και T. von Danwitz, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 28ης Νοεμβρίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η UX, εκπροσωπούμενη από τους G. Guida, F. Sisto, F. Visco, και V. De Michele, avvocati,
- η Governo della Repubblica italiana, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την L. Fiandaca και τον F. Sclafani, avvocati dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και M. van Beek,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 23ης Ιανουαρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ καθώς και του άρθρου 31, παράγραφος 2, και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), την αρχή της ευθύνης των κρατών μελών για παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης, καθώς και την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 3, και του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργανώσεως του χρόνου εργασίας (ΕΕ 2003, L 299, σ. 9), καθώς και των ρητρών 2 και 4 της συμφωνίας-πλαίσίου για την εργασία ορισμένου χρόνου η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο), που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο CES, UNICE και CEEP για την εργασία ορισμένου χρόνου (ΕΕ 1999, L 175, σ. 43).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της UX και της Governo della Repubblica italiana (Κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας) σχετικά με αίτημα προς αποκατάσταση της ζημίας η οποία προκλήθηκε λόγω παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης από το ιταλικό κράτος.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 89/391/ΕΟΚ

- 3 Το άρθρο 2 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1989, σχετικά με την εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία (ΕΕ 1989, L 183, σ. 1), ορίζει τους τομείς δραστηριοτήτων τους οποίους αφορά η οδηγία αυτή:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους δημόσιους ή ιδιωτικούς τομείς δραστηριοτήτων (βιομηχανικές, γεωργικές, εμπορικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές δραστηριότητες, δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, αναψυχής κ.λπ.).

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται όταν δεν το επιτρέπουν εγγενείς ιδιαιτερότητες ορισμένων δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα, π.χ. στις ένοπλες δυνάμεις ή στην αστυνομία, ή ορισμένων συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στις υπηρεσίες πολιτικής άμυνας.

Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να εξασφαλίζεται, όσον αυτό είναι δυνατόν, η ασφάλεια και η υγεία των εργαζομένων, έχοντας υπόψη τους στόχους της παρούσας οδηγίας.»

Η οδηγία 2003/88

- 4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 2003/88, με τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα ακόλουθα:
- «1. Η παρούσα οδηγία καθορίζει τις στοιχειώδεις προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας όσον αφορά την οργάνωση του χρόνου εργασίας.
2. Εφαρμόζεται:
- α) στις ελάχιστες περιόδους [...] ετήσιας άδειας [...]
- [...]
3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους ιδιωτικούς ή δημόσιους τομείς δραστηριοτήτων, κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ, με την επιφύλαξη των άρθρων 14, 17, 18 και 19 της παρούσας οδηγίας.
- [...]»
- 5 Το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Ετήσια άδεια», ορίζει τα ακόλουθα:
- «1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να παρέχεται σε όλους τους εργαζομένους ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές για την απόκτηση του σχετικού δικαιώματος και τη χορήγηση της άδειας.
2. Η ελάχιστη περίοδος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών μπορεί να αντικαθίσταται από χρηματική αποζημίωση μόνον σε περίπτωση τερματισμού της εργασιακής σχέσης.»

Η οδηγία 1999/70

- 6 Η αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 1999/70 έχει ως ακολούθως:
- «όσον αφορά τους όρους που χρησιμοποιούνται στη συμφωνία πλαίσιο χωρίς να ορίζονται επακριβώς, η παρούσα οδηγία αφήνει στα κράτη μέλη τη μέριμνα να ορίσουν τους εν λόγω όρους σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία ή/και τις εθνικές τους πρακτικές, όπως ισχύει για άλλες οδηγίες κοινωνικού χαρακτήρα που περιέχουν παρόμοιους όρους, με την προϋπόθεση ότι οι σχετικοί ορισμοί δεν θα είναι αντίθετοι προς τη συμφωνία πλαίσιο».
- 7 Το άρθρο 1 της ως άνω οδηγίας προβλέπει ότι αυτή «αποσκοπεί στην υλοποίηση της συμφωνίας πλαισίου [...], που εμφανίζεται στο παράρτημα και η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 μεταξύ διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα (CES, UNICE και CEEP).
- 8 Κατά τη ρήτρα 1 της συμφωνίας-πλαίσίου, αυτή έχει ως σκοπό, αφενός, τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων και, αφετέρου, την καθιέρωση ενός πλαισίου για να αποτραπεί η κατάχρηση που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου.

9 Η ρήτρα 2 της συμφωνίας-πλαίσιου, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», προβλέπει τα ακόλουθα:

- «1. Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος.
2. Τα κράτη μέλη ύστερα από διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους ή/και οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να αποφασίσουν ότι η παρούσα συμφωνία δεν εφαρμόζεται:
 - α) στις σχέσεις βασικής επαγγελματικής κατάρτισης και τα συστήματα μαθητείας·
 - β) στις συμβάσεις ή τις σχέσεις εργασίας που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο ενός ειδικού δημόσιου ή από το δημόσιο υποστηριζόμενου προγράμματος κατάρτισης, ένταξης και επαγγελματικής επανεκπαίδευσης.»

10 Η ρήτρα 3 της συμφωνίας-πλαίσιου, με τίτλο «Ορισμοί» έχει ως ακολούθως:

«Για τους σκοπούς της παρούσας συμφωνίας, νοείται ως:

1. “εργαζόμενος ορισμένου χρόνου” νοείται ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως [η] παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή [η] πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος·
2. “αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου” νοείται ο εργαζόμενος που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας αορίστου χρόνου στην ίδια επιχείρηση, και απασχολείται στην ίδια ή παρόμοια εργασία/απασχόληση, λαμβανομένων υπόψη των προσόντων ή των δεξιοτήτων [...]».

11 Η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου, με τίτλο «Αρχή της μη διάκρισης», ορίζει τα εξής:

- «1. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.
2. Όπου κρίνεται αναγκαίο, εφαρμόζεται η αρχή *pro rata temporis*.»

Το ιταλικό δίκαιο

12 Το άρθρο 106 του ιταλικού Συντάγματος περιλαμβάνει θεμελιώδεις διατάξεις σχετικές με την πρόσβαση στο δικαστικό λειτούργημα:

«Οι δικαστές διορίζονται κατόπιν διαγωνισμού.

Ο νόμος για την οργάνωση της δικαιοσύνης μπορεί να επιτρέπει τον διορισμό, ακόμη και κατόπιν επιλογής χωρίς διαγωνισμό, ασκούντων το τιμητικό λειτούργημα του επί θητεία δικαστή [“*onorari*”], που έχουν όλες τις αρμοδιότητες μονομελούς δικαστηρίου.

[...]»

- 13 Ως είχε στο διάστημα των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο legge n. 374 – Istituzione del giudice di pace (νόμος 374 για το λειτούργημα του ειρηνοδίκη), της 21ης Νοεμβρίου 1991 (τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 278, της 27ης Νοεμβρίου 1991, σ. 5, στο εξής: νόμος 374/1991), όριζε τα ακόλουθα:

«Άρθρο 1

Λειτουργήματα και καθήκοντα του ειρηνοδίκη

1. Θεσπίζεται ο θεσμός του ειρηνοδίκη, ο οποίος έχει δικαιοδοσία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις και ασκεί καθήκοντα διαμεσολαβητή σε αστικές υποθέσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο.

2. Οι θέσεις ειρηνοδικών καλύπτονται από επί θητεία δικαστές ανήκοντες στο δικαστικό σώμα.

[...]

Άρθρο 3

Οργανόγραμμα και πίνακας προσωπικού των ειρηνοδικείων

1. Το οργανικό πλαίσιο των διοριζόμενων στα ειρηνοδικεία επί θητεία δικαστών περιλαμβάνει 4 700 θέσεις· [...]

[...]

Άρθρο 4

Διορισμός

1. Οι επί θητεία δικαστές που καλούνται να ασκήσουν το λείτουργημα του ειρηνοδίκη διορίζονται με διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, μετά από απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου προτάσει του κατά τόπον αρμοδίου δικαστικού συμβουλίου, που συμπληρώνεται με πέντε εκπροσώπους οριζόμενους, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους δικηγορικούς συλλόγους και τους δικηγορικούς συλλόγους της περιφέρειας του οικείου εφετείου.

[...]

Άρθρο 10

Καθήκοντα του ειρηνοδίκη

1. Ο ειρηνοδίκης ασκεί τα καθήκοντα των τακτικών δικαστών.

[...]

Άρθρο 11

Αποδοχές του ειρηνοδίκη

1. Οι ειρηνοδίκες ασκούν το τιμητικό λείτουργημα του επί θητεία δικαστή.

2. Οι επί θητεία δικαστές που ασκούν καθήκοντα ειρηνοδίκη εισπράττουν αποζημίωση ύψους 70 000 [λιρών Ιταλίας (ITL) (περίπου 35 ευρώ)] για κάθε συνεδρίαση, αστική ή ποινική, ακόμη και αν δεν πρόκειται για επ' ακροατηρίου συζήτηση, και για κάθε σφράγιση, και 110 000 ITL [περίπου 55 ευρώ] για κάθε άλλη ανατεθείσα σε αυτούς διαδικασία που περατώνεται ή διαγράφεται από το πινάκιο.

3. Εισπράττουν επίσης αποζημίωση ύψους 500 000 ITL [περίπου 250 ευρώ] για κάθε μήνα πραγματικής υπηρεσίας για έξοδα κατάρτισης, δαπάνες ανακύκλωσης και για γενικά έξοδα παραστάσεως.

[...]

4 bis. Οι αποζημιώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο μπορούν να σωρεύονται με συντάξεις και άλλες συνταξιοδοτικές παροχές, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους.

4 ter. Οι αποζημιώσεις που προβλέπονται στο παρόν άρθρο δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να υπερβαίνουν το μικτό ποσό των 72 000 ευρώ κατ' έτος.»

- 14 Κατά το άρθρο 8 bis του legge n. 97, Norme sullo stato giuridico dei magistrati e sul trattamento economico dei magistrati ordinari e amministrativi, dei magistrati della giustizia militare e degli avvocati dello Stato (νόμου 97 περί κανόνων σχετικά με το νομικό καθεστώς των δικαστών και τις αποδοχές των τακτικών και των διοικητικών δικαστών, των δικαστών της στρατιωτικής δικαιοσύνης και των νομικών εκπροσώπων του Δημοσίου), της 2ας Απριλίου 1979, που ίσχυε κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως:

«[...] οι τακτικοί, οι διοικητικοί, οι φορολογικοί και οι στρατιωτικοί δικαστές, καθώς και νομικοί εκπρόσωποι του Δημοσίου (avvocati dello Stato και procuratori dello Stato) δικαιούνται ετήσιας αδείας 30 ημερών».

- 15 Το άρθρο 24 του decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (νομοθετικού διατάγματος 116 περί οργανικής μεταρρυθμίσεως του τιμητικού λειτουργήματος των επί θητεία δικαστών και περί άλλων διατάξεων σχετικών με τους ειρηνοδίκες, καθώς και περί μεταβατικού καθεστώτος ισχύοντος για τους υπηρετούντες επί θητεία δικαστές, σε εκτέλεση του νόμου 57 της 28ης Απριλίου 2016), της 13ης Ιουλίου 2017 (GURI αριθ. 177 της 31ης Ιουλίου 2017, σ. 1), προβλέπει την καταβολή αποζημιώσεως για την περίοδο διακοπών για τους ειρηνοδίκες, αλλά μόνο για τους επί θητεία δικαστές που έχουν αναλάβει καθήκοντα μετά τις 16 Αυγούστου 2017.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 16 Η αιτούσα της κύριας δίκης διορίστηκε «Guidice di pace» (ειρηνοδίκης) στις 23 Φεβρουαρίου 2001 και άσκησε τα καθήκοντα αυτά σε δύο διαφορετικά δικαστήρια από το 2002 έως το 2005 και, στη συνέχεια, από το 2005 μέχρι σήμερα.
- 17 Από την 1η Ιουλίου 2017 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2018, η αιτούσα της κύριας δίκης εξέδωσε 478 αποφάσεις ως ποινική δικαστής, 1 113 διατάξεις περί παύσεως της ποινικής δίωξης σε βάρος γνωστών υπόπτων και 193 διατάξεις περί παύσεως της ποινικής δίωξης σε βάρος αγνώστων υπόπτων ως «guidice dell'indagine preliminare» (δικαστής αρμόδιος για την προανάκριση). Στο πλαίσιο των καθηκόντων της, διεξάγει, ως δικαστής μονομελούς σύνθεσης, δύο συνεδριάσεις την εβδομάδα, με εξαίρεση το διάστημα αδείας άνευ αποδοχών του Αυγούστου, κατά τη διάρκεια του οποίου οι διαδικαστικές προθεσμίες αναστέλλονται.

- 18 Τον Αύγουστο του 2018, κατά τη διάρκεια της άνευ αποδοχών αδείας της, η αιτούσα της κύριας δίκης δεν άσκησε καμία δραστηριότητα ως ειρηνοδίκης και, κατά συνέπεια, δεν έλαβε καμία αποζημίωση.
- 19 Στις 8 Οκτωβρίου 2018 η αιτούσα της κύριας δίκης προσέφυγε ενώπιον του Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκη της Μπολόνια, Ιταλία), ζητώντας την έκδοση διαταγής πληρωμής σε βάρος της Governo della Repubblica italiana (Κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας) για ποσό 4 500,00 ευρώ, που αντιστοιχεί, κατ' αυτήν, στις αποδοχές της για τον Αύγουστο του 2018, τις οποίες θα εδικαιούτο ένας τακτικός δικαστής έχων την αυτή αρχαιότητα με την ίδια, ως αποκατάσταση της ζημίας που εκτιμά ότι υπέστη λόγω πρόδηλης παραβάσεως εκ μέρους του ιταλικού κράτους ιδίως της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαisiού και του άρθρου 7 της οδηγίας 2003/88 καθώς και του άρθρου 31 του Χάρτη. Επικουρικώς, η αιτούσα της κύριας δίκης ζητεί να υποχρεωθεί η Ιταλική Κυβέρνηση να καταβάλει, για τον ίδιο λόγο, ποσό 3 039,76 ευρώ, υπολογιζόμενο βάσει της καθαρής αποζημιώσεως που έλαβε τον Ιούλιο του 2018.
- 20 Στο πλαίσιο αυτό, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι τα ποσά που καταβάλλονται στους ειρηνοδίκες συνδέονται με την παρεχόμενη εργασία και υπολογίζονται σε σχέση με τον αριθμό των εκδιδόμενων αποφάσεων. Κατά συνέπεια, το διάστημα της αδείας του Αυγούστου, η αιτούσα της κύριας δίκης δεν έλαβε καμία αποζημίωση, ενώ οι τακτικοί δικαστές δικαιούνται άδεια μετ' αποδοχών 30 ημερών. Το άρθρο 24 του νομοθετικού διατάγματος 116 της 13ης Ιουλίου 2017, που προβλέπει, έκτοτε, την καταβολή αποδοχών για την περίοδο των αδειών στους ειρηνοδίκες, δεν έχει εφαρμογή στην αιτούσα της κύριας δίκης λόγω της ημερομηνίας αναλήψεως καθηκόντων της.
- 21 Από την εν λόγω απόφαση προκύπτει επίσης ότι οι ειρηνοδίκες έχουν, στον πειθαρχικό τομέα, υποχρεώσεις ανάλογες εκείνων των τακτικών δικαστών. Το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο μεριμνά, από κοινού με τον Υπουργό Δικαιοσύνης, για την τήρησή τους.
- 22 Ο Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκης της Μπολόνια) εκτιμά, σε αντίθεση με τα ανώτατα ιταλικά δικαστήρια, ότι οι ειρηνοδίκες πρέπει να λογίζονται ως «εργαζόμενοι», παρά τον «τιμητικό» χαρακτήρα του λειτουργήματός τους, βάσει των διατάξεων της οδηγίας 2003/88 και της συμφωνίας-πλαisiού. Προς στήριξη της ως άνω απόψεως, αναφέρεται μεταξύ άλλων, στη σχέση εξαρτήσεως η οποία, κατ' αυτόν, χαρακτηρίζει τη σχέση μεταξύ των ειρηνοδικών και του Ministero della giustizia (Υπουργείου Δικαιοσύνης, Ιταλία). Ομοίως, οι ειρηνοδίκες όχι μόνον υπόκεινται στην πειθαρχική εξουσία του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, αλλά περιλαμβάνονται επίσης στον πίνακα προσωπικού του. Επιπλέον, οι βεβαιώσεις αποδοχών των ειρηνοδικών εκδίδονται με τον ίδιο τρόπο με εκείνον που προβλέπεται για τους δημοσίους υπαλλήλους, οι δε αποδοχές του ειρηνοδίκη εξομοιώνονται προς αυτές του μισθωτού. Επομένως, η οδηγία 2003/88 και η συμφωνία-πλαίσιο έχουν εφαρμογή ως προς αυτούς.
- 23 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο Giudice di pace di Bologna (ειρηνοδίκης της Μπολόνια), αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο πέντε προδικαστικά ερωτήματα.
- 24 Με απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Νοεμβρίου 2019, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αποσύρει το τέταρτο και το πέμπτο προδικαστικό ερώτημα, διατηρώντας το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα, που έχουν ως εξής:
- «1) Εμπίπτει ο ειρηνοδίκης, ως δικαστής που υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα, στην έννοια του τακτικού δικαστηρίου που διαθέτει την αρμοδιότητα να υποβάλει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, ακόμη και αν η εσωτερική έννομη τάξη δεν του αναγνωρίζει, λόγω του επισφαλούς εργασιακού καθεστώτος του, όρους εργασίας ισοδύναμους με εκείνους των επαγγελματιών δικαστών, μολονότι ασκεί τα ίδια δικαιοδοτικά καθήκοντα εντασσόμενος στο εθνικό δικαστικό σύστημα, κατά παράβαση των εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των τακτικών δικαστηρίων, τις οποίες εκθέτει το Δικαστήριο στις αποφάσεις [της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψεις 47 έως 53), της

27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψεις 32 και 41 έως 45), και της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψεις 50 έως 54)];

- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως επί του πρώτου ερωτήματος, εμπίπτει η υπηρεσιακή δραστηριότητα της αιτούσας ειρηνοδίκη στην έννοια του “εργαζομένου ορισμένου χρόνου”, που προβλέπεται από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1, παράγραφος 3, και 7 της οδηγίας[-πλαισίου], της ρήτηρας 2 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με την οδηγία 1999/70 και του άρθρου 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η εν λόγω έννοια ερμηνεύεται από το Δικαστήριο στις αποφάσεις [της 1ης Μαρτίου 2012, O’Brien (C-393/10, EU:C:2012:110), και της 29ης Νοεμβρίου 2017, King (C-214/16, EU:C:2017:914)], και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, δύναται ο τακτικός ή επαγγελματίας δικαστής να θεωρηθεί εργαζόμενος αορίστου χρόνου αντίστοιχος προς τον εργαζόμενο ορισμένου χρόνου που είναι ο «ειρηνοδίκης», για τους σκοπούς εφαρμογής των ίδιων όρων εργασίας σύμφωνα με τη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου που τέθηκε σε εφαρμογή με την οδηγία[-πλαισίου];
- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα, αντίκειται το άρθρο 47 του Χάρτη [...], σε συνδυασμό με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ευθύνη του ιταλικού κράτους για πρόδηλη παραβίαση του [ενωσιακού] δικαίου από δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο [αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), της 13ης Ιουνίου 2006, Traghetti del Mediterraneo (C-173/03, EU:C:2006:391) και της 24ης Νοεμβρίου 2011, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-379/10, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2011:775)], στο άρθρο 2, παράγραφοι 3 και 3bis, του legge n. 117 – Risarcimento dei danni cagionati nell’esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati (νόμου 117 περί ζημιών προκαλούμενων κατά την άσκηση δικαστικών καθηκόντων και περί της αστικής ευθύνης των δικαστών), της 13ης Απριλίου 1988] [...] (GURI αριθ. 88, της 15ης Απριλίου 1988), που προβλέπει ευθύνη του δικαστή για δόλο ή βαρεία αμέλεια “σε περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως του νόμου και του δικαίου της [...] Ένωσης” και θέτει τον εθνικό δικαστή ενώπιον της επιλογής –πράγμα που σε κάθε περίπτωση αποτελεί αιτία αστικής και πειθαρχικής ευθύνης έναντι του κράτους σε ένδικες υποθέσεις όπου διάδικος είναι η ίδια η δημόσια διοίκηση, ιδίως όταν ο δικαστής που επιλαμβάνεται της υποθέσεως είναι ειρηνοδίκης ο οποίος εργάζεται υπό καθεστώς ορισμένου χρόνου χωρίς αποτελεσματική νομική, οικονομική και ασφαλιστική προστασία– όπως εν προκειμένω, είτε να παραβεί την εσωτερική ρύθμιση, μην εφαρμόζοντάς την και εφαρμόζοντας το δίκαιο της [...] Ένωσης, όπως ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, είτε να παραβεί το δίκαιο της [...] Ένωσης, εφαρμόζοντας τις εσωτερικές ρυθμίσεις που αποκλείουν την αναγνώριση της αποτελεσματικής προστασίας και σε αντίθεση με τα άρθρα 1, παράγραφος 3, και 7 της οδηγίας 2003/88, με τις ρήτρες 2 και 4 της [συμφωνίας-πλαισίου] και με το άρθρο 31, παράγραφος 2, του [Χάρτη];»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 25 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εκδικασθεί η υπό κρίση υπόθεση με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 26 Στις 6 Νοεμβρίου 2018 το Δικαστήριο αποφάσισε, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να μην κάνει δεκτό το αίτημα αυτό.

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

- 27 Μετά την ανάπτυξη των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα, η αιτούσα της κύριας δίκης, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 29 Ιανουαρίου 2020, ζήτησε να διαταχθεί η επανάλληψη της προφορικής διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 28 Προς στήριξη του αιτήματός της, υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, όσον αφορά τα στοιχεία που συνθέτουν τις αποδοχές των ειρηνοδικών, η γενική εισαγγελέα στηρίχθηκε, στις προτάσεις της, σε νομολογία του Δικαστηρίου η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 28ης Νοεμβρίου 2019. Η αιτούσα της κύριας δίκης αμφισβητεί την εκτίμηση της γενικής εισαγγελέα σχετικά με τη μέθοδο υπολογισμού της αποζημιώσεως αδείας και, ειδικότερα, ορισμένες πτυχές των αποδοχών που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της εν λόγω αποζημιώσεως. Ως εκ τούτου, η αιτούσα της κύριας δίκης φρονεί ότι η γενική εισαγγελέα διατύπωσε νέα επιχειρηματολογία που δεν είχε συζητηθεί κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 29 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσία, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, Sánchez Ruiz κ.λπ., C-103/18 και C-429/18, EU:C:2020:219, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 30 Σημειώνεται επίσης, στο πλαίσιο αυτό, ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν δυνατότητα των διαδίκων ή των ενδιαφερομένων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 23 του Οργανισμού αυτού να διατυπώνουν παρατηρήσεις προς απάντηση στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα. Η διαφωνία οποιουδήποτε από τους διαδίκους ή τους ενδιαφερομένους με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του αυτές, δεν συνιστά, συνεπώς, αυτή και μόνη επαρκή λόγο για την επανάλληψη της προφορικής διαδικασίας (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, Sánchez Ruiz κ.λπ., C-103/18 και C-429/18, EU:C:2020:219, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 31 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το αίτημα περί επανάληψης της προφορικής διαδικασίας, καθόσον η αιτούσα της κύριας δίκης επιδιώκει με αυτό να της δοθεί η δυνατότητα να απαντήσει στη θέση που έλαβε η γενική εισαγγελέας με τις προτάσεις της.
- 32 Συναφώς, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Δικαστήριο μπορεί, οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάλληψη της προφορικής διαδικασίας, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως του Δικαστηρίου, ή ακόμα όταν, προς επίλυση της διαφοράς, το Δικαστήριο χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων ή των κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενδιαφερομένων.
- 33 Εν προκειμένω, όμως, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, κρίνει ότι έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να δώσει απάντηση στα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου και ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων.
- 34 Κατόπιν των προεκτεθέντων, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάλληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

- 35 Η Ιταλική Δημοκρατία και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζουν, πρώτον, ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη καθ' ολοκληρίαν, επειδή ο ειρηνοδίκης που υπέβαλε τα προδικαστικά ερωτήματα δεν μπορεί να θεωρηθεί εθνικό δικαστήριο, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, λόγω μη συνδρομής τριών ουσιωδών προϋποθέσεων.
- 36 Κατά πρώτο λόγο, η απαίτηση ανεξαρτησίας δεν ικανοποιείται, ιδίως, υπό το πρίσμα της δεύτερης πτυχής της, η οποία είναι εσωτερικής φύσεως, καθόσον ο επιληφθείς της υποθέσεως δικαστής έχει κατ' ανάγκην συμφέρον για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, διότι ανήκει και ο ίδιος στην κατηγορία των ειρηνοδικών. Ως εκ τούτου, ο επιληφθείς της υποθέσεως δικαστής δεν μπορεί να θεωρηθεί αμερόληπτος.
- 37 Κατά δεύτερο λόγο, όσον αφορά τον δεσμευτικό χαρακτήρα της δικαιοδοσίας του επιληφθέντος δικαστηρίου, η Ιταλική Δημοκρατία και η Επιτροπή υποστηρίζουν, αφενός, ότι τα αιτήματα της αιτούσας της κύριας δίκης εντάσσονται στο πλαίσιο διαφοράς στον τομέα του εργατικού δικαίου η οποία αφορά το αν οι ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι και, αφετέρου, ότι η αρμοδιότητα του ειρηνοδίκη στηρίζεται σε κατάτμηση, απαγορευόμενη από το ιταλικό δίκαιο, των αξιώσεων της αιτούσας της κύριας δίκης έναντι του ιταλικού κράτους.
- 38 Κατά τρίτο λόγο, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή φρονούν ότι, εν προκειμένω, η ενώπιον του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστή διαδικασία διαταγής πληρωμής δεν είναι διαδικασία διεξαγόμενη κατ' αντιμωλίαν.
- 39 Δεύτερον, η Επιτροπή διατυπώνει αμφιβολίες, αφενός, επί της αναγκαιότητας υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και, αφετέρου, επί της λυσιτέλειας των υποβαλλόμενων ερωτημάτων για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης. Εκτιμά, κατά πρώτο λόγο, ότι το αιτούν δικαστήριο, μολονότι εκθέτει, στο σημείο 22 της αποφάσεως περί παραπομπής, ότι μια τέτοια προδικαστική παραπομπή δεν είναι αναγκαία, εντούτοις δεν εξηγεί σαφώς τους λόγους για τους οποίους έχει αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Κατά δεύτερο λόγο, η Επιτροπή θεωρεί, αφενός, ότι το δεύτερο ερώτημα δεν υποβάλλεται προκειμένου να διαλυθεί μια πραγματική αμφιβολία του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου περί της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, ότι το τρίτο ερώτημα δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 40 Συναφώς, πρέπει να εξεταστεί, πρώτον, το ζήτημα αν, εν προκειμένω, ο υποβάλλων προδικαστικό ερώτημα ειρηνοδίκης ικανοποιεί τα κριτήρια για να θεωρηθεί εθνικό δικαστήριο, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 41 Η ως άνω προβληματική ανακύπτει επίσης από το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, με το οποίο ζητείται κατ' ουσίαν να προσδιοριστεί αν ο ειρηνοδίκης είναι «δικαστήριο κράτους μέλους», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 42 Κατά πάγια νομολογία, προς εκτίμηση του αν το όργανο που υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα έχει τον χαρακτήρα «δικαστηρίου», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα το οποίο εμπίπτει αποκλειστικά στο δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ένα σύνολο στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 43 Εν προκειμένω, τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία δεν δίνουν λαβή για αμφιβολίες ως προς το ότι ο ειρηνοδίκης ικανοποιεί τα κριτήρια της ιδρύσεως της θέσεώς του με νόμο, τη μονιμότητά του και την εκ μέρους του εφαρμογή κανόνων δικαίου.
- 44 Αντιθέτως, ανακύπτει, καταρχάς, το ζήτημα αν ικανοποιείται το κριτήριο της ανεξαρτησίας. Το αιτούν δικαστήριο εκφράζει, όσον αφορά τη δική του ανεξαρτησία, επιφυλάξεις που συνδέονται με τους όρους εργασίας των Ιταλών ειρηνοδικών.
- 45 Συναφώς, υπογραμμίζεται ότι η ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων είναι ουσιώδους σημασίας για την ορθή λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας το οποίο ενσαρκώνει ο μηχανισμός προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, ο μηχανισμός αυτός είναι δυνατόν να ενεργοποιείται μόνον από επιφορτισμένο με την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης όργανο το οποίο ανταποκρίνεται, μεταξύ άλλων, στο προαναφερθέν κριτήριο της ανεξαρτησίας (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 46 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια της «ανεξαρτησίας» περιλαμβάνει δύο πτυχές. Η πρώτη πτυχή, η εξωτερική, προϋποθέτει ότι το σχετικό όργανο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής έναντι οποιουδήποτε φορέα και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως και ότι, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 47 Όσον αφορά την εξωτερική πτυχή της έννοιας της «ανεξαρτησίας», υπενθυμίζεται ότι η ισοβιότητα των μελών του οικείου οργάνου συνιστά εγγύηση σύμφυτη με την ανεξαρτησία των δικαστών, καθόσον αποσκοπεί στην προστασία των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί δικαιοδοτικό έργο (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Η αρχή της ισοβιότητας, της οποίας υπογραμμίζεται η κεφαλαιώδης σημασία, επιτάσσει, ιδίως, να έχουν οι δικαστές τη δυνατότητα να παραμένουν στη θέση τους έως τη συμπλήρωση του υποχρεωτικού ορίου ηλικίας συνταξιοδοτήσεως ή έως τη λήξη της θητείας τους οσάκις αυτή έχει ορισμένη χρονική διάρκεια. Η εν λόγω αρχή, χωρίς να έχει εντελώς απόλυτο χαρακτήρα, επιδέχεται εξαιρέσεις μόνον εφόσον το δικαιολογούν θεμιτοί και επιτακτικοί λόγοι, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Ως εκ τούτου, είναι κοινώς παραδεκτό ότι οι δικαστές μπορούν να παυθούν από τα καθήκοντά τους εφόσον κριθεί ότι είναι ακατάλληλοι για την άσκησή τους λόγω αδυναμίας ή σοβαρού παραπτώματος, τηρουμένων των προσηκουσών διαδικασιών (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 49 Επομένως, η εγγύηση της ισοβιότητας των μελών ενός δικαστηρίου απαιτεί οι περιπτώσεις παύσης των μελών τού εν λόγω οργάνου να καθορίζονται με ειδική ρύθμιση, μέσω ρητών νομοθετικών διατάξεων που παρέχουν εγγυήσεις οι οποίες υπερβαίνουν τις προβλεπόμενες από τους γενικούς κανόνες του διοικητικού και του εργατικού δικαίου που εφαρμόζονται σε περίπτωση καταχρηστικής παύσης (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 60 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 50 Η δεύτερη πτυχή της έννοιας της «ανεξαρτησίας», εσωτερικής φύσεως, είναι παρεμφερής προς την έννοια της «αμεροληψίας» και συναρτάται προς την τήρηση ίσων αποστάσεων ως προς τους διαδίκους και τα αντιμαχόμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή επιτάσσει την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε άλλου συμφέροντος από τη

λύση της διαφοράς πέραν της αυστηρής εφαρμογής του κανόνα δικαίου (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 51 Αυτές οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους εξαιρέσεως ή παύσεώς τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη θωράκιση του εν λόγω οργάνου έναντι εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιμαχόμενων συμφερόντων (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 52 Εν προκειμένω, όσον αφορά τον διορισμό των ειρηνοδικών, διαπιστώνεται ότι, κατά την εφαρμοστέα εθνική ρύθμιση, ιδίως το άρθρο 4 του νόμου 374/1991, οι ειρηνοδίκες διορίζονται με διάταγμα του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, κατόπιν αποφάσεως του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου προτάσει του κατά τόπον αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου, που συμπληρώνεται με πέντε εκπροσώπους οριζόμενους, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους δικηγορικούς συλλόγους της περιφέρειας του οικείου εφετείου.
- 53 Όσον αφορά τη διάρκεια των καθηκόντων των ειρηνοδικών, σημειώνεται ότι από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι οι δικαστές αυτοί συμπληρώνουν θητεία τεσσάρων ετών, που μπορεί να ανανεωθεί στη λήξη της για την ίδια διάρκεια. Επιπλέον, οι ειρηνοδίκες, καταρχήν, παραμένουν στη θέση τους μέχρι τη λήξη της τετραετούς θητείας τους, εφόσον αυτή δεν παραταθεί.
- 54 Όσον αφορά την παύση των ειρηνοδικών, από την ως άνω δικογραφία προκύπτει ότι οι περιπτώσεις ανακλήσεώς τους και οι ειδικές σχετικές διαδικασίες καθορίζονται από ρητές νομοθετικές διατάξεις σε εθνικό επίπεδο.
- 55 Προκύπτει περαιτέρω ότι οι ειρηνοδίκες ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη αυτονομία, με την επιφύλαξη των πειθαρχικών κανόνων, και χωρίς εξωτερικές πιέσεις ικανές να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους.
- 56 Όσον αφορά την απαίτηση ανεξαρτησίας, εξεταζόμενη με βάση της δεύτερη, εσωτερικής φύσεως, πτυχή της περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών της, αρκεί η διαπίστωση ότι το Δικαστήριο έχει απαντήσει επανειλημμένα σε προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με το καθεστώς των δικαστών χωρίς να διατυπώσει αμφιβολίες επί της ανεξαρτησίας των αιτούντων δικαστηρίων που είχαν υποβάλει τα σχετικά ερωτήματα [πρβλ. αποφάσεις της 13ης Ιουνίου 2017, Florescu κ.λπ., C-258/14, EU:C:2017:448, της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, της 7ης Φεβρουαρίου 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, και της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982].
- 57 Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που εκτίθενται στις σκέψεις 44 έως 56 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απαίτηση ανεξαρτησίας ικανοποιείται εν προκειμένω.
- 58 Στη συνέχεια, τίθεται το ζήτημα του δεσμευτικού χαρακτήρα των αποφάσεων του αιτούντος δικαστηρίου.
- 59 Η Ιταλική Δημοκρατία και η Επιτροπή εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με την αρμοδιότητα του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου για να δικάσει διαφορά όπως αυτή της κύριας δίκης, καθόσον, αφενός, τα αιτήματα της αιτούσας της κύριας δίκης εντάσσονται στο πλαίσιο διαφοράς στον τομέα του εργατικού δικαίου που αφορά το ζήτημα αν οι ειρηνοδίκες είναι εργαζόμενοι. Συναφώς, αρκεί να σημειωθεί ότι δεν αμφισβητείται ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν είναι αγωγή

στον τομέα του εργατικού δικαίου, αλλά αγωγή αποζημιώσεως που στρέφεται κατά του κράτους. Επιπλέον, η Ιταλική Δημοκρατία και η Επιτροπή δεν αμφισβητούν ότι οι ειρηνοδίκες είναι αρμόδιοι να δικάζουν τέτοιες αγωγές.

- 60 Όσον αφορά, αφετέρου, την προβαλλόμενη κατάτμηση των αξιώσεων της αιτούσας της κύριας δίκης, σημειώνεται ότι από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, κατά το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, του *codice di procedura civile* (κώδικα ποινικής δικονομίας), ο ειρηνοδίκης είναι αρμόδιος για διαφορές που αφορούν κινητά αγαθά των οποίων η αξία δεν υπερβαίνει τα 5 000 ευρώ, όταν οι διαφορές αυτές δεν υπάγονται βάσει του νόμου στην αρμοδιότητα άλλου δικαστηρίου. Κατά την ίδια απόφαση, το άρθρο 4, παράγραφος 43, του *legge 12 novembre 2011, n. 183* (νόμου 183 της 12ης Νοεμβρίου 2011) δεν περιέχει καμία επιφύλαξη όσον αφορά την καθ' ύλην αρμοδιότητα, οπότε το αίτημα της αιτούσας της κύριας δίκης να εκδοθεί διαταγή πληρωμής σε βάρος της Ιταλικής Κυβερνήσεως ορθώς υποβλήθηκε εντός των ορίων αρμοδιότητας του επιληφθέντος της υποθέσεως δικαστηρίου, σε σχέση με την αξία του αντικειμένου της διαφοράς και την κατά τόπον αρμοδιότητα του δικαστηρίου αυτού.
- 61 Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο ούτε να θέσει εν αμφιβόλω την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου επί του παραδεκτού της προσφυγής ή αγωγής της κύριας δίκης, ζήτημα το οποίο, στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή, ούτε να ελέγξει αν η απόφαση περί παραπομπής ελήφθη σύμφωνα με τους εθνικούς οργανωτικούς και δικονομικούς κανόνες (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, *Wightman κ.λπ.*, C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 30, και διάταξη της 17ης Ιανουαρίου 2019, *Rossi κ.λπ.*, C-626/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:28, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Το Δικαστήριο δεσμεύεται από την απόφαση περί παραπομπής που εξέδωσε δικαστήριο κράτους μέλους εφόσον η απόφαση αυτή δεν ακυρώθηκε κατόπιν ασκήσεως ενδίκου μέσου που ενδεχομένως προβλέπει το εθνικό δίκαιο (αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 2016, *Genentech*, C-567/14, EU:C:2016:526, σκέψη 23, και της 11ης Ιουλίου 1996, *SFEI κ.λπ.*, C-39/94, EU:C:1996:285, σκέψη 24).
- 62 Επισημαίνεται, ακόμη, ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η κρινόμενη εν προκειμένω περίπτωση διαφέρει από εκείνες τις οποίες αφορούσε, ειδικότερα, η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκαν οι διατάξεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2018, *Di Girolamo* (C-472/17, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:684), και της 17ης Δεκεμβρίου 2019, *Di Girolamo* (C-618/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:1090), στην οποία το αιτούν δικαστήριο είχε σαφώς επισημάνει ότι δεν ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί του υποβληθέντος ενώπιόν του αιτήματος.
- 63 Τέλος, όσον αφορά τον κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της εκκρεμούς ενώπιον του επιληφθέντος δικαστηρίου διαδικασίας, αρκεί να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ δεν εξαρτά την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο από τον κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρα της ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαδικασίας. Αντιθέτως, από το άρθρο αυτό προκύπτει ότι τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να υποβάλουν τέτοια αίτηση στο Δικαστήριο μόνον εφόσον εκκρεμεί ενώπιόν τους ένδικη διαφορά και εφόσον καλούνται να αποφανθούν στο πλαίσιο διαδικασίας που πρόκειται να καταλήξει στην έκδοση δικαστικής αποφάσεως (αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, σκέψη 56, και της 4ης Σεπτεμβρίου 2019, *Salvoni*, C-347/18, EU:C:2019:661, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Αυτό όμως συμβαίνει εν προκειμένω.
- 64 Επιπλέον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 62 των προτάσεών της, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί επίσης να υποβληθεί στο πλαίσιο διαδικασίας διαταγής πληρωμής (πρβλ. αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1971, *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, σκέψεις 4 και 5, και της 8ης Ιουνίου 1998, *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, σκέψη 23).
- 65 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να απορριφθούν οι αμφιβολίες που διατύπωσαν η Επιτροπή και η Ιταλική Κυβέρνηση και να διαπιστωθεί ότι ο ειρηνοδίκης ικανοποιεί τα κριτήρια για να θεωρείται ως «δικαστήριο κράτους μέλους», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

- 66 Δεύτερον, όσον αφορά την αναγκαιότητα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως και τη λυσιτέλεια των υποβαλλόμενων ερωτημάτων, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, εναπόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της εκδοθισόμενης δικαστικής αποφάσεως να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Κατά συνέπεια, εφόσον τα υποβαλλόμενα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία κανόνα του δικαίου της Ένωσης, το Δικαστήριο οφείλει, καταρχήν, να αποφανθεί [απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 97 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 67 Επομένως, υπέρ των ερωτημάτων που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης συντρέχει τεκμήριο λυσιτέλειας. Το Δικαστήριο δύναται να μην αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος που έχει υποβληθεί από εθνικό δικαστήριο μόνον όταν προκύπτει προδήλως ότι η ζητούμενη ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ουδεμία σχέση έχει με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμη όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβάλλονται [αποφάσεις της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψη 98 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 19ης Οκτωβρίου 2017, Paper Consult, C-101/16, EU:C:2017:775, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 68 Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η απόφαση περί παραπομπής αποτελεί τη βάση της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας, είναι απαραίτητο το εθνικό δικαστήριο να εξειδικεύει, στην εν λόγω απόφαση, το πραγματικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η διαφορά της κύριας δίκης και να παρέχει στοιχειώδεις διευκρινίσεις για τους λόγους για τους οποίους επέλεξε τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης των οποίων ζητεί την ερμηνεία, καθώς και για τη σχέση που, κατά το εν λόγω δικαστήριο, υφίσταται μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας επί της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί (πρβλ., ιδίως, απόφαση της 9ης Μαρτίου 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, σκέψη 73, και διάταξη της 16ης Ιανουαρίου 2020, Telecom Italia κ.λπ., C-368/19, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:21, σκέψη 37).
- 69 Οι ως άνω σωρευτικές απαιτήσεις ως προς το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνονται ρητώς στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας. Εξ αυτού προκύπτει, ειδικότερα, ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνει «έκθεση των λόγων που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της κατά τη γνώμη του σχέσεως μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας».
- 70 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι από το σημείο 22 της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει σαφώς ότι, στο σημείο αυτό, το ως άνω δικαστήριο περιορίζεται στην παράθεση της επιχειρηματολογίας της αιτούσας της κύριας δίκης, κατά την οποία το αίτημά της μπορεί να γίνει δεκτό χωρίς να υποβληθεί ερώτημα στο Δικαστήριο και δεν αναφέρει σε κανένα σημείο ότι μια προδικαστική παραπομπή δεν είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί.
- 71 Επιπροσθέτως, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 32 και 33 των προτάσεών της, πρέπει να υπογραμμιστεί, όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, ότι το εν λόγω ερώτημα δεν στερείται λυσιτέλειας, καθόσον με αυτό το αιτούν δικαστήριο, προκειμένου να διαπιστώσει αν η αιτούσα της κύριας δίκης δικαιούται αποζημίωση επειδή δεν της χορηγήθηκε άδεια μετ' αποδοχών, ζητεί να διαφωτιστεί επί της έννοιας του «εργαζομένου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία 2003/88, και επί της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων που τίθεται με τη συμφωνία-πλαίσιο, προκειμένου να προσδιορίσει αν η ως άνω έννοια και η αρχή αυτή τυγχάνουν εφαρμογής στους Ιταλούς ειρηνοδίκες.

- 72 Όπως όμως επισήμανε η γενική εισαγγελέας, στο σημείο 34 των προτάσεών της, τα ζητήματα αυτά χρήζουν διευκρινίσεως.
- 73 Αντιθέτως, πρέπει να σημειωθεί, όσον αφορά το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, ότι η διαφορά της κύριας δίκης δεν αφορά την προσωπική ευθύνη των δικαστών, αλλά ένα αίτημα αποζημιώσεως στο πλαίσιο των αδειών μετ' αποδοχών. Το αιτούν δικαστήριο δεν εξήγησε με ποιο τρόπο η ερμηνεία του άρθρου 47 του Χάρτη τού είναι αναγκαία για να αποφανθεί ούτε τη σχέση που διαβλέπει μεταξύ των διατάξεων της Ένωσης των οποίων ζητεί την ερμηνεία και της εφαρμοστέας στην κύρια δίκη εθνικής νομοθεσίας.
- 74 Επιπλέον, ουδόλως προκύπτει από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου ότι ανακύπτει ζήτημα ευθύνης του αιτούντος δικαστή για δόλο ή βαριά αμέλεια.
- 75 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ως άνω στοιχείων, διαπιστώνεται ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι παραδεκτή, με εξαίρεση το τρίτο ερώτημα.

Επί της ουσίας

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 76 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι ο Giudice di pace (ειρηνοδίκης) είναι «δικαστήριο κράτους μέλους», όπως ο όρος αυτός νοείται στο εν λόγω άρθρο.
- 77 Εν προκειμένω, από τις παρατηρήσεις που εκτίθενται στις σκέψεις 42 έως 65 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι όντως τούτο συμβαίνει εν προκειμένω. Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ο Giudice di pace (ειρηνοδίκης) είναι «δικαστήριο κράτους μέλους», όπως ο όρος αυτός νοείται στο εν λόγω άρθρο.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 78 Εισαγωγικώς, επισημαίνεται ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα περιλαμβάνει τρεις διαφορετικές πτυχές προκειμένου να εκτιμηθεί εάν οι ειρηνοδίκες δικαιούνται άδειας μετ' αποδοχών βάσει του δικαιού της Ένωσης. Ειδικότερα, το ως άνω ζήτημα αφορά, καταρχάς, την ερμηνεία της έννοιας του «εργαζομένου» όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία 2003/88, προκειμένου να προσδιοριστεί αν ένας Giudice di pace (ειρηνοδίκης), όπως η αιτούσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στην έννοια αυτή, καθόσον το άρθρο 7, παράγραφος 1, της ως άνω οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να παρέχεται σε κάθε εργαζόμενο ετήσια άδεια μετ' αποδοχών διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων εβδομάδων. Το εν λόγω ζήτημα αφορά, στη συνέχεια, την έννοια του «εργαζόμενου ορισμένου χρόνου» όπως αυτή χρησιμοποιείται στη συμφωνία-πλαίσιο. Τέλος, αν η τελευταία έννοια καλύπτει τον ειρηνοδίκη, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, για τους σκοπούς εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων που τίθεται στη ρήτρα 4 της εν λόγω συμφωνίας-πλαισίου, αν ο ειρηνοδίκης είναι συγκρίσιμος με τους τακτικούς δικαστές, οι οποίοι δικαιούνται επιπλέον ετήσια άδεια 30 ημερών συνολικά.

– Επί της οδηγίας 2003/88

- 79 Με το πρώτο μέρος του δεύτερου ερωτήματός του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88 και το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη έχουν την έννοια ότι ένας ειρηνοδίκης, που ασκεί κατά κύριο λόγο δικαιοδοτικά καθήκοντα

και εισπράττει αποζημιώσεις οι οποίες συνδέονται με τις υπηρεσίες που παρέχει, καθώς και αποζημιώσεις για κάθε μήνα πραγματικής υπηρεσίας, μπορεί να θεωρείται «εργαζόμενος» κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων.

- 80 Πρέπει να προσδιοριστεί κατά πρώτο λόγο αν η οδηγία αυτή έχει εφαρμογή εν προκειμένω.
- 81 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας 2003/88 καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας παραπέμποντας στο άρθρο 2 της οδηγίας 89/391.
- 82 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391, η οδηγία αυτή εφαρμόζεται «σε όλους τους δημόσιους ή ιδιωτικούς τομείς δραστηριοτήτων».
- 83 Εντούτοις, όπως προκύπτει από το άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας αυτής, η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται όταν δεν το επιτρέπουν εγγενείς ιδιαιτερότητες ορισμένων δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα, παραδείγματος χάρη στις ένοπλες δυνάμεις ή στην αστυνομία, ή ορισμένων συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στις υπηρεσίες πολιτικής άμυνας.
- 84 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το κριτήριο που χρησιμοποιείται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/391 για τον αποκλεισμό ορισμένων δραστηριοτήτων από το πεδίο εφαρμογής της και, εμμέσως, από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/88 δεν βασίζεται στο γεγονός ότι οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε έναν από τους κλάδους του δημόσιου τομέα τους οποίους αφορά η διάταξη αυτή, θεωρουμένους γενικώς, αλλά αποκλειστικώς στην ιδιαίτερη φύση ορισμένων συγκεκριμένων καθηκόντων που ασκούν οι εργαζόμενοι εντός των κλάδων που αφορά η διάταξη αυτή, η οποία φύση δικαιολογεί εξαίρεση από τους κανόνες σχετικά με την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, λόγω της αδήριτης ανάγκης να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία του κοινωνικού συνόλου (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2018, *Sindicatul Familia Constanța* κ.λπ., C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 55).
- 85 Εν προκειμένω, το δικαιοδοτικό έργο του ειρηνοδίκη, μολονότι δεν μνημονεύεται ρητώς στα παραδείγματα που παραθέτει το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 89/391, συνιστά, εντούτοις, δραστηριότητα του δημοσίου τομέα. Εμπίπτει ως εκ τούτου, καταρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 89/391 και της οδηγίας 2003/88.
- 86 Επιπλέον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 71 των προτάσεών της, κανένα στοιχείο δεν δικαιολογεί την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 89/391 έναντι των ειρηνοδικών και τον αποκλεισμό τους συλλήβδην από το πεδίο εφαρμογής των δύο αυτών οδηγιών.
- 87 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η οδηγία 2003/88 έχει εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 88 Κατά δεύτερο λόγο, υπενθυμίζεται ότι, για τους σκοπούς εφαρμογής της οδηγίας 2003/88, η έννοια του «εργαζομένου» δεν επιδέχεται διαφορετική ερμηνεία ανάλογα με το εθνικό δίκαιο, αλλά έχει αυτοτελές περιεχόμενο στο δίκαιο της Ένωσης (αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 25, και της 20ής Νοεμβρίου 2018, *Sindicatul Familia Constanța* κ.λπ., C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 89 Η διαπίστωση αυτή επιβάλλεται επίσης όσον αφορά την ερμηνεία της έννοιας «εργαζόμενος» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2003/88 και στο άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομοιομορφία του πεδίου εφαρμογής *ratione personae* του δικαιώματος άδειας μετ' αποδοχών των εργαζομένων (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 26).

- 90 Η ως άνω έννοια πρέπει να ορίζεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων που χαρακτηρίζουν τη σχέση εργασίας, λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ενδιαφερομένων (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2018, *Sindicatul Familia Constanța* κ.λπ., C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 91 Στο πλαίσιο του χαρακτηρισμού υπό το πρίσμα του όρου «εργαζόμενος», στον οποίο πρέπει να προβεί σε τελική ανάλυση ο εθνικός δικαστής, ο τελευταίος οφείλει να στηριχθεί σε αντικειμενικά κριτήρια και να εκτιμήσει σφαιρικά όλες τις περιστάσεις της ενώπιόν του υποθέσεως που άπτονται της φύσεως τόσο των οικείων δραστηριοτήτων όσο και της επίδικης σχέσεως εργασίας (πρβλ. απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, *Union syndicale Solidaires Isère*, C-428/09, EU:C:2010:612, σκέψη 29).
- 92 Εντούτοις, το Δικαστήριο μπορεί να υποδείξει στο αιτούν δικαστήριο ορισμένες αρχές και κριτήρια που θα πρέπει να λάβει υπόψη το τελευταίο στο πλαίσιο του ελέγχου του.
- 93 Κατά συνέπεια, πρέπει να υπομνησθεί, ότι ως «εργαζόμενος» νοείται κάθε άτομο που ασκεί πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα δραστηριότητες, αποκλεισμένων των δραστηριοτήτων που είναι τόσο περιορισμένες ώστε να εμφανίζονται ως καθαρά περιθωριακές και επουσιώδεις (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 27).
- 94 Αφετέρου, κατά πάγια νομολογία, το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας είναι ότι ένα πρόσωπο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, σε άλλο και υπό τις οδηγίες του, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2018, *Sindicatul Familia Constanța* κ.λπ., C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 95 Καταρχάς, όσον αφορά τις υπηρεσίες που παρέχει η αιτούσα της κύριας δίκης υπό την ιδιότητά της ως ειρηνοδίκη, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι αυτές είναι πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα και, επιπλέον, ότι τις ασκεί ως κύρια δραστηριότητα. Ειδικότερα, για ορισμένο χρόνο, εν προκειμένω από την 1η Ιουλίου 2017 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2018, η αιτούσα της κύριας δίκης εξέδωσε, αφενός, ως ποινικός δικαστής, 478 αποφάσεις καθώς και 1 326 διατάξεις και, αφετέρου, διεξήγε συνεδριάσεις δύο φορές την εβδομάδα. Οι υπηρεσίες αυτές δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως καθαρά περιθωριακές και επουσιώδεις.
- 96 Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά τη φύση της επίμαχης στην κύρια δίκη νομικής σχέσης, στο πλαίσιο της οποίας η αιτούσα της κύριας δίκης ασκεί τα καθήκοντά της, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η *suī generis* νομική φύση της εργασιακής σχέσεως από πλευράς εθνικού δικαίου δεν ασκεί επιρροή επί της ιδιότητας του εργαζομένου υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, σκέψη 31).
- 97 Στη συνέχεια, όσον αφορά τις αποδοχές, πρέπει να εξεταστεί αν όσα εισπράττει η αιτούσα της κύριας δίκης της καταβάλλονται έναντι της επαγγελματικής της δραστηριότητας.
- 98 Συναφώς, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι οι ειρηνοδίκες εισπράττουν αποζημιώσεις οι οποίες συνδέονται με τις υπηρεσίες που παρέχουν, ύψους 35 ή 55 ευρώ, οι οποίες υπόκεινται στους ίδιους φόρους όπως και οι αποδοχές ενός κοινού εργαζομένου. Ειδικότερα, οι ειρηνοδίκες λαμβάνουν τέτοιες αποζημιώσεις για κάθε συνεδρίαση, αστική ή ποινική, ακόμη και όταν δεν πρόκειται για επ' ακροατηρίου συζήτηση, και για κάθε σφράγιση, καθώς και για κάθε άλλη ανατεθείσα σε αυτούς διαδικασία που περατώνεται ή διαγράφεται από το πινάκιο. Επιπλέον, οι δικαστές αυτοί λαμβάνουν αποζημιώσεις για κάθε μήνα πραγματικής υπηρεσίας ως επιστροφή εξόδων καταρτίσεως, δαπανών ανακύκλωσης και για γενικά έξοδα παραστάσεως.
- 99 Προκύπτει μεν από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου ότι οι ειρηνοδίκες ασκούν το «τιμητικό» λειτουργήμα του επί θητεία δικαστή και ότι μέρος των αποδοχών τους καταβάλλεται ως αποζημίωση προς κάλυψη εξόδων, πλην όμως ο όγκος εργασίας που έφερε σε πέρας η αιτούσα της κύριας δίκης είναι σημαντικός και, κατά συνέπεια, τα ποσά που αυτή εισέπραξε συναφώς για την εν λόγω εργασία

είναι επίσης σημαντικά. Πράγματι, από την ως άνω απόφαση συνάγεται ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου από 1ης Ιουλίου 2017 μέχρι 30 Ιουνίου 2018, η αιτούσα της κύριας δίκης περάτωσε περίπου 1 800 υποθέσεις.

- 100 Ως εκ τούτου, απλώς και μόνον το γεγονός ότι η εθνική ρύθμιση προσδίδει στα καθήκοντα του ειρηνοδίκη «τιμητικό» χαρακτήρα δεν συνεπάγεται ότι οι οικονομικές απολαβές του ειρηνοδίκη δεν πρέπει να λογίζονται ως αποδοχές.
- 101 Εξάλλου, καίτοι είναι βέβαιο ότι η αμοιβή για τις παρεχόμενες υπηρεσίες συνιστά θεμελιώδες χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας, εντούτοις ούτε το χαμηλό επίπεδο της αμοιβής αυτής ούτε η προέλευση των πόρων για την καταβολή της μπορούν να επηρεάσουν καθ' οποιονδήποτε τρόπο την ιδιότητα του «εργαζομένου» κατά το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 30ής Μαρτίου 2006, *Mattern και Cikotic*, C-10/05, EU:C:2006:220, σκέψη 22, και της 4ης Ιουνίου 2009, *Βάτσουρας και Κουπατάντζε*, C-22/08 και C-23/08, EU:C:2009:344, σκέψη 27).
- 102 Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, για την οποία είναι το μόνο αρμόδιο, να εξακριβώσει οριστικά αν τα ποσά που εισπράττει η αιτούσα της κύριας δίκης, στο πλαίσιο της επαγγελματικής της δραστηριότητας του ειρηνοδίκη, έχουν χαρακτήρα αμοιβής που της παρέχει ένα υλικό πλεονέκτημα και με τα οποία αυτή εξασφαλίζει τα προς το ζην.
- 103 Τέλος, η σχέση εργασίας προϋποθέτει την ύπαρξη σχέσεως εξαρτήσεως μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη του. Η ύπαρξη τέτοιας σχέσεως εξαρτήσεως πρέπει να εκτιμάται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση σε συνάρτηση με όλα τα στοιχεία και όλες τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν τις σχέσεις μεταξύ των μερών (απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2018, *Sindicatul Familia Constanța κ.λπ.*, C-147/17, EU:C:2018:926, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 104 Είναι ασφαλώς σύμφυτο προς το δικαστικό λειτούργημα ότι οι δικαστές πρέπει να προστατεύονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις ικανές να θίξουν την ανεξαρτησία τους κατά την άσκηση του δικαιοδοτικού έργου τους και στο πλαίσιο της δικανικής κρίσεως.
- 105 Ωστόσο, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας, στο σημείο 83 των προτάσεών της, η εν λόγω απαίτηση δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό των ειρηνοδικών ως «εργαζομένων».
- 106 Συναφώς, από τη νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός ότι οι δικαστές υπόκεινται σε υπηρεσιακούς κανόνες και μπορούν να θεωρηθούν εργαζόμενοι ουδόλως θίγει την αρχή της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας και την ευχέρεια των κρατών μελών να προβλέψουν ιδιαίτερο καθεστώς διέπον το δικαστικό σώμα (πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, *O'Brien*, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 47).
- 107 Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός και μόνον ότι, εν προκειμένω, οι ειρηνοδίκες υπόκεινται στον πειθαρχικό έλεγχο του *Consiglio superiore della magistratura* (Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, Ιταλία, στο εξής: CSM) δεν αρκεί μεν για να γίνει δεκτό ότι αυτοί ευρίσκονται, έναντι του εργοδότη τους, σε έννομη σχέση εξαρτήσεως (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 1987, *Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών*, 235/85, EU:C:1987:161, σκέψη 14), πρέπει, ωστόσο, να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του συνόλου των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.
- 108 Ως εκ τούτου, πρέπει να συνεκτιμηθεί ο τρόπος οργανώσεως της εργασίας των ειρηνοδικών.
- 109 Συναφώς, από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι οι ειρηνοδίκες, ακόμη και αν μπορούν να οργανώνουν την εργασία τους με μεγαλύτερη ευελιξία έναντι των άλλων επαγγελματιών, υποχρεούνται να εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τους πίνακες συνθέσεως του

ειρηνοδικείου στο οποίο υπάγονται, οι πίνακες δε αυτοί διέπουν λεπτομερώς και δεσμευτικώς την οργάνωση της εργασίας τους, περιλαμβανομένης την κατανομής των υποθέσεων και τις ημερομηνίες και τις ώρες των συνεδριάσεων.

- 110 Από την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι οι ειρηνοδίκες υποχρεούνται να τηρούν τις υπηρεσιακές εντολές του *Capo dell'Ufficio* (προϊσταμένου της υπηρεσίας, ιεραρχικώς ανώτερου, Ιταλία). Οι δικαστές αυτοί υποχρεούνται επίσης να συμμορφώνονται προς τις ειδικές και γενικές οργανωτικού χαρακτήρα αποφάσεις του CSM.
- 111 Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι οι εν λόγω δικαστές πρέπει να είναι διαρκώς στη διάθεση της υπηρεσίας και υπέχουν, στον πειθαρχικό τομέα, υποχρεώσεις ανάλογες εκείνων των επαγγελματιών δικαστών.
- 112 Υπό τις συνθήκες αυτές, συνάγεται ότι οι ειρηνοδίκες ασκούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο έννομης σχέσεως εξαρτήσεως σε διοικητικό επίπεδο, που δεν θίγει την ανεξαρτησία τους κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.
- 113 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο μέρος του δευτέρου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88 και το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη έχουν την έννοια ότι ένας ειρηνοδίκης ο οποίος, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, παρέχει πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι ούτε καθαρά περιθωριακές ούτε επουσιώδεις και για τις οποίες εισπράττει αποζημιώσεις που έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής μπορεί να εμπίπτει στην έννοια του «εργαζομένου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στις ως άνω διατάξεις, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

– *Επί της έννοιας του «εργαζόμενου ορισμένου χρόνου» στη συμφωνία-πλαίσιο*

- 114 Με το δεύτερο μέρος του δευτέρου ερωτήματός του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν η ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου έχει την έννοια ότι ένας ειρηνοδίκης, διοριζόμενος για ορισμένο χρονικό διάστημα, ο οποίος ασκεί τα καθήκοντά του ως κύρια δραστηριότητα και εισπράττει αποζημιώσεις που συνδέονται με τις παρεχόμενες υπηρεσίες καθώς και αποζημιώσεις για κάθε μήνα πραγματικής υπηρεσίας εμπίπτει στην έννοια του «εργαζόμενου ορισμένου χρόνου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή.
- 115 Συναφώς, από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως προκύπτει ότι το πεδίο εφαρμογής της είναι εκ φύσεως ευρύ, καθόσον καλύπτει γενικά τους «εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος». Επιπλέον, ο ορισμός της έννοιας των «εργαζομένων ορισμένου χρόνου», στη ρήτρα 3, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου, καταλαμβάνει το σύνολο των εργαζομένων, χωρίς να κάνει διάκριση ανάλογα με τον δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα του εργοδότη με τον οποίο συνδέονται και ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού της συμβάσεώς τους στο εσωτερικό δίκαιο (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, Sánchez Ruiz κ.λπ., C-103/18 και C-429/18, EU:C:2020:219, σκέψη 108).
- 116 Η συμφωνία-πλαίσιο εφαρμόζεται, επομένως, στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν αμειβόμενες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσης εργασίας ορισμένου χρόνου που τους συνδέει με τον εργοδότη τους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεσμεύονται από σύμβαση ή σχέση εργασίας κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας και υπό τη μόνη επιφύλαξη του περιθωρίου εκτιμήσεως που παρέχει στα κράτη μέλη η ρήτρα 2, σημείο 2, της συμφωνίας-πλαισίου όσον αφορά την εφαρμογή της σε ορισμένες κατηγορίες συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας, καθώς και της εξαίρεσης των προσωρινώς απασχολούμενων εργαζομένων, σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο του προοιμίου της συμφωνίας-πλαισίου (απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, Sánchez Ruiz κ.λπ., C-103/18 και C-429/18, EU:C:2020:219, σκέψη 109).

- 117 Καίτοι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 1999/70 και τη ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσίου, η οδηγία αφήνει τα κράτη μέλη να ορίσουν τις έννοιες «σύμβαση εργασίας» ή «σχέση εργασίας» που χρησιμοποιούνται στην εν λόγω ρήτρα σύμφωνα με την εθνική τους νομοθεσία ή/και τις εθνικές τους πρακτικές, ωστόσο η εξουσία εκτιμήσεως που χορηγείται στα κράτη μέλη για να ορίσουν τις έννοιες αυτές δεν απεριορίστη. Πράγματι, οι έννοιες αυτές μπορούν να ορίζονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και/ή τις εθνικές πρακτικές υπό την προϋπόθεση του σεβασμού της πρακτικής αποτελεσματικότητας της ως άνω οδηγίας και των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 34).
- 118 Στο πλαίσιο αυτό, απλώς και μόνον η περίπτωση ότι μια επαγγελματική δραστηριότητα, της οποίας η άσκηση παρέχει υλικό πλεονέκτημα, χαρακτηρίζεται ως «τιμητική» βάσει του εθνικού δικαίου δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής της συμφωνίας-πλαίσίου, διότι άλλως θα θιγόταν σοβαρά η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαίσίου, καθώς και η ομοιόμορφη εφαρμογή τους στα κράτη μέλη, αφού τα κράτη αυτά θα είχαν τη δυνατότητα να αποκλείσουν κατά το δοκούν ορισμένες κατηγορίες προσώπων από την προστασία που παρέχουν οι ως άνω μηχανισμοί (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, σκέψη 29, και της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 36).
- 119 Όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 116 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο έχουν εφαρμογή στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν έμμισθες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου την οποία έχουν συνάψει με τον εργοδότη τους.
- 120 Όπως όμως συνάγεται ιδίως από τις σκέψεις 95, 98 και 99 της παρούσας αποφάσεως, καθώς και από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, ένας ειρηνοδίκης, όπως η αιτούσα της κύριας δίκης, παρέχει τέτοιες πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι καθαρά περιθωριακές και επουσιώδεις και για τις οποίες καταβάλλεται αποζημίωση για κάθε συγκεκριμένη υπηρεσία και άλλες μηνιαίες αποζημιώσεις, οι οποίες δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι έχουν χαρακτήρα αμοιβής.
- 121 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η συμφωνία-πλαίσιο δεν αποκλείει κανέναν ιδιαίτερο τομέα και ότι οι κανόνες που θέτει η συμφωνία αυτή προορίζονται να έχουν εφαρμογή στις συμβάσεις καθώς και στις σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτονται με τις δημόσιες αρχές και με άλλες οντότητες του δημόσιου τομέα (διάταξη της 19ης Μαρτίου 2019, CCOO, C-293/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:224, σκέψη 30).
- 122 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το γεγονός και μόνον ότι, εν προκειμένω, στους δικαστές έχει ανατεθεί η άσκηση δικαστικού λειτουργήματος δεν αρκεί, αυτό καθεαυτό, για να τους αποκλείσει από τα δικαιώματα που προβλέπει η ως άνω συμφωνία-πλαίσιο (πρβλ. απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 41).
- 123 Πράγματι, από την ανάγκη διαφυλάξεως της πρακτικής αποτελεσματικότητας της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως την οποία καθιερώνει η εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο προκύπτει ότι ο ως άνω αποκλεισμός μπορεί να γίνει δεκτός, χωρίς να θεωρείται αυθαίρετος, μόνον αν η φύση της επίμαχης σχέσεως εργασίας είναι ουσιαδώς διαφορετική από τη σχέση εργασίας που συνδέει τους εργοδότες με τους υπαλλήλους τους που υπάγονται, κατά το εθνικό δίκαιο, στην κατηγορία των εργαζομένων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 42).
- 124 Πάντως, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει οριστικά σε ποιο βαθμό η σχέση που συνδέει τους δικαστές με το Υπουργείο Δικαιοσύνης είναι, ως εκ της φύσεώς της, ουσιαδώς διαφορετική από τη σχέση εργασίας που συνδέει τον εργοδότη με τον εργαζόμενο. Εντούτοις, το Δικαστήριο μπορεί να υποδείξει στο αιτούν δικαστήριο ορισμένες αρχές και κριτήρια τα οποία το τελευταίο θα πρέπει να λάβει υπόψη στο πλαίσιο της εξετάσεώς του (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 43).

- 125 Συναφώς, εξετάζοντας αν η φύση της εν λόγω σχέσεως είναι ουσιωδώς διαφορετική από τη σχέση εργασίας που συνδέει τους εργοδότες με τους υπαλλήλους τους που υπάγονται κατά το εθνικό δίκαιο στην κατηγορία των εργαζομένων, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να λάβει υπόψη, σύμφωνα με το πνεύμα και τον σκοπό της συμφωνίας-πλαisiού, την αντιδιαστολή μεταξύ της εν λόγω κατηγορίας και εκείνης των ελεύθερων επαγγελματιών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 44).
- 126 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι όροι διορισμού και παύσεως των ειρηνοδικών, καθώς επίσης και ο τρόπος οργανώσεως της εργασίας τους (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 1ης Μαρτίου 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, σκέψη 45).
- 127 Όσον αφορά τον διορισμό των ειρηνοδικών, το άρθρο 4 του νόμου 374/1991 προβλέπει ότι οι δικαστές αυτοί διορίζονται με διάταγμα του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, μετά από απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου προτάσει του κατά τόπον αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου, που συμπληρώνεται με πέντε εκπροσώπους οριζόμενους, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους δικηγορικούς συλλόγους της περιφέρειας του οικείου εφετείου.
- 128 Πάντως, δεν έχει σημασία ως προς το ζήτημα αυτό το αν οι ως άνω σχέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν με προεδρικά διατάγματα επειδή ο εργοδότης υπάγεται στον δημόσιο τομέα (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, Sánchez Ruiz κ.λπ., C-103/18 και C-429/18, EU:C:2020:219, σκέψη 115).
- 129 Όσον αφορά την παύση των ειρηνοδικών, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι οι περιπτώσεις παύσεως και οι ειδικές σχετικές διαδικασίες καθορίζονται από ρητές νομοθετικές διατάξεις σε εθνικό επίπεδο. Συναφώς, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν οι όροι παύσεως των ειρηνοδικών που καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο καθιστούν τη σχέση που συνδέει τους ειρηνοδίκους με το Υπουργείο Δικαιοσύνης είναι ουσιωδώς διαφορετική από μια σχέση εργασίας που συνδέει έναν εργοδότη με έναν εργαζόμενο.
- 130 Όσον αφορά τον τρόπο οργανώσεως της εργασίας των ειρηνοδικών και, ειδικότερα, το αν οι δικαστές αυτοί ασκούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο έννομης σχέσεως εξαρτήσεως, από τις σκέψεις 107 έως 112 της παρούσας αποφάσεως συνάγεται μεν ότι οι εν λόγω δικαστές ασκούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο μιας τέτοιας έννομης σχέσεως, εναπόκειται ωστόσο στο αιτούν δικαστήριο να προβεί στη σχετική εξακρίβωση.
- 131 Όσον αφορά το ζήτημα αν η σχέση που συνδέει τους ειρηνοδίκους με το Υπουργείο Δικαιοσύνης είναι ορισμένου χρόνου, από το γράμμα της ρήτρας 3, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού προκύπτει ότι μια σύμβαση ή μια σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η λήξη της συμβάσεως ή της σχέσεως εργασίας «καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως [η] παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή [η] πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος» (διάταξη της 19ης Μαρτίου 2019, CCOO, C-293/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:224, σκέψη 31).
- 132 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι η θητεία των ειρηνοδικών περιορίζεται σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών και μπορεί να ανανεωθεί.
- 133 Επομένως, προκύπτει ότι, εν προκειμένω, η σχέση που συνδέει τους ειρηνοδίκους με το Υπουργείο Δικαιοσύνης είναι ορισμένου χρόνου.
- 134 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων αυτών, στο δεύτερο μέρος του δευτέρου ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού έχει την έννοια ότι ο όρος «εργαζόμενος ορισμένου χρόνου», που περιλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, μπορεί να καλύπτει ειρηνοδική, διοριζόμενο για ορισμένο χρονικό διάστημα, ο οποίος, στο πλαίσιο των

καθηκόντων του, παρέχει πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι ούτε καθαρά περιθωριακές ούτε επουσιώδεις και για τις οποίες εισπράττει αποζημιώσεις που έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

– *Επί της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων κατά την έννοια της συμφωνίας-πλαisiού*

- 135 Με το τρίτο μέρος του δευτέρου ερώτηματός του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που δεν προβλέπει δικαίωμα των ειρηνοδικών για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών 30 ημερών, όπως αυτό προβλέπεται για τους τακτικούς δικαστές, εφόσον οι ειρηνοδίκες είναι «εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου», κατά την έννοια της ρήτρας 2, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαisiού.
- 136 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού απαγορεύει να αντιμετωπίζονται οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δυσμενώς, όσον αφορά τους όρους απασχολήσεως, σε σχέση με αντίστοιχους εργαζομένους αορίστου χρόνου, για τον λόγο και μόνον ότι εργάζονται για ορισμένο χρόνο, εκτός εάν η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.
- 137 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων στους εργαζομένους ορισμένου χρόνου, ώστε ο εργοδότης να μη χρησιμοποιεί μια τέτοια σχέση εργασίας προκειμένου να στερήσει από τους ως άνω εργαζομένους τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους αορίστου χρόνου (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, σκέψη 35).
- 138 Δεδομένων των σκοπών της συμφωνίας-πλαisiού, η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού πρέπει να νοηθεί ως έκφραση μιας αρχής του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης η οποία δεν πρέπει να ερμηνεύεται στενά (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 41).
- 139 Εν προκειμένω, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η διαφορετική μεταχείριση την οποία προβάλλει η αιτούσα της κύριας δίκης έγκειται στο γεγονός ότι οι τακτικοί δικαστές δικαιούνται 30 ημέρες ετήσιας αδειάς μετ' αποδοχών, ενώ οι ειρηνοδίκες δεν έχουν τέτοιο δικαίωμα.
- 140 Δεύτερον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα δικαιώματα για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους συνιστούν αναμφισβήτητα «συνθήκες απασχόλησης», κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού.
- 141 Υπενθυμίζεται, τρίτον, ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της οποίας ειδική έκφραση συνιστά η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, επιβάλλει να μην επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση σε συγκρίσιμες καταστάσεις ούτε ίδια μεταχείριση σε ανόμοιες καταστάσεις, εκτός αν μια τέτοια μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 142 Συναφώς, η αρχή της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων εφαρμόστηκε και εξειδικεύθηκε με τη συμφωνία-πλαίσιο αποκλειστικώς όσον αφορά τη διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων ορισμένου χρόνου και των εργαζομένων αορίστου χρόνου οι οποίοι τελούν σε συγκρίσιμη κατάσταση (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 143 Κατά πάγια νομολογία, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον οι ενδιαφερόμενοι εκτελούν πανομοιότυπη ή παρόμοια εργασία υπό την έννοια της συμφωνίας-πλαisiού, πρέπει να εξετάζεται, σύμφωνα με τη ρήτρα 3, σημείο 2, και της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, εάν,

λαμβανομένου υπόψη ενός συνόλου παραγόντων, όπως η φύση της εργασίας, η απαιτούμενη κατάρτιση και οι όροι εργασίας, τα πρόσωπα αυτά είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως τελούντα σε συγκρίσιμη κατάσταση (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- ¹⁴⁴ Συναφώς, αν αποδεικνύεται ότι, κατά τη διάρκεια της απασχολήσεώς τους, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου ασκούσαν τα ίδια καθήκοντα με τους εργαζομένους αορίστου χρόνου τους οποίους απασχολούσε ο ίδιος εργοδότης ή κατείχαν την ίδια θέση με αυτούς, πρέπει καταρχήν να γίνεται δεκτό ότι οι δύο αυτές κατηγορίες εργαζομένων τελούν σε συγκρίσιμη κατάσταση (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2020, Baldonedo Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- ¹⁴⁵ Εν προκειμένω, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι η αιτούσα της κύριας δίκης, ως ειρηνοδίκης, μπορεί να θεωρηθεί ως τελούσα σε κατάσταση συγκρίσιμη προς έναν «togato» (τακτικό δικαστή) που έχει ανταποκριθεί με επιτυχία στο τρίτο επίπεδο αξιολογήσεως επαγγελματικών ικανοτήτων και έχει τουλάχιστον δεκατέσσερα έτη αρχαιότητα, διότι άσκησε δικαιοδοτικό έργο ισοδύναμο προς αυτό ενός τέτοιου τακτικού δικαστή, έχοντας τις ίδιες ευθύνες από διοικητικής, πειθαρχικής και φορολογικής απόψεως, και ότι ήταν διαρκώς εγγεγραμμένη στους πίνακες προσωπικού των υπηρεσιών στις οποίες εργαζόταν, εισπράττοντας τις οικονομικές παροχές που προβλέπονται στο άρθρο 11 του νόμου 374/1991.
- ¹⁴⁶ Ειδικότερα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι, όπως και ο τακτικός δικαστής, ο ειρηνοδίκης είναι, πρώτον, δικαστικός λειτουργός που υπάγεται στην ιταλική δικαστική εξουσία και ασκεί δικαιοδοτικά καθήκοντα σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, καθώς και αρμοδιότητα διαμεσολαβητή για την εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης σε αστικές υποθέσεις. Δεύτερον, κατά το άρθρο 10, παράγραφος 1, του νόμου 374/1991, ο ειρηνοδίκης υποχρεούται να εκπληρώνει καθήκοντα τακτικών δικαστών. Τρίτον, ο ειρηνοδίκης υποχρεούται, όπως ο τακτικός δικαστής, να τηρεί τους πίνακες συνθέσεως του ειρηνοδικείου στο οποίο υπάγεται, οι πίνακες δε αυτοί διέπουν λεπτομερώς και δεσμευτικώς την οργάνωση της εργασίας τους, περιλαμβανομένης την κατανομής των υποθέσεων και τις ημερομηνίες και τις ώρες των συνεδριάσεων. Τέταρτον, τόσο ο τακτικός δικαστής όσο και ο ειρηνοδίκης είναι υποχρεωμένοι να τηρούν τις υπηρεσιακές εντολές του προϊσταμένου της υπηρεσίας τους, καθώς και να συμμορφώνονται προς τις ειδικές και γενικές οργανωτικού χαρακτήρα αποφάσεις του CSM. Πέμπτον, ο ειρηνοδίκης υποχρεούται, όπως και κάθε τακτικός δικαστής, να είναι διαρκώς προσβάσιμος. Έκτον, σε περίπτωση παραβάσεως των κανόνων δεοντολογίας ή των υπηρεσιακών του καθηκόντων, ο ειρηνοδίκης υπόκειται, όπως ακριβώς και ο τακτικός δικαστής, στην πειθαρχική εξουσία του CSM. Έβδομον, ο ειρηνοδίκης υπόκειται στα ίδια αυστηρά κριτήρια με εκείνα που ισχύουν για την αξιολόγηση των ικανοτήτων του τακτικού δικαστή. Όγδοον, για τον ειρηνοδίκη ισχύουν οι ίδιοι κανόνες στον τομέα της αστικής ευθύνης και της οικονομικής ζημίας σε βάρος του Δημοσίου σε σχέση με εκείνους που προβλέπει ο νόμος για τους τακτικούς δικαστές.
- ¹⁴⁷ Εντούτοις, όσον αφορά τα καθήκοντα του ειρηνοδίκη, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι οι διαφορές που υπάγονται στη δικαιοδοσία των ασκούντων τιμητικό δικαστικό λειτουργήμα, ειδικότερα, των ειρηνοδικείων, δεν έχουν τον ίδιο βαθμό περιπλοκότητας που χαρακτηρίζει τις διαφορές που υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων. Οι ειρηνοδικές εκδικάζουν κυρίως υποθέσεις ήσσονος σημασίας, ενώ οι τακτικοί δικαστές σε ανώτερα δικαστήρια εκδικάζουν σημαντικότερες και περιπλοκότερες υποθέσεις. Επιπλέον, κατά το άρθρο 106, δεύτερο εδάφιο, του ιταλικού Συντάγματος, οι ειρηνοδικές στελεχώνουν αποκλειστικώς μονομελή και όχι πολυμελή δικαστήρια.
- ¹⁴⁸ Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο, μόνο αρμόδιο να εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, να προσδιορίσει οριστικά αν ένας ειρηνοδίκης όπως η αιτούσα της κύριας δίκης τελεί σε συγκρίσιμη κατάσταση με εκείνη ενός τακτικού δικαστή που έχει ανταποκριθεί με

επιτυχία στο τρίτο επίπεδο αξιολογήσεως επαγγελματικών ικανοτήτων και έχει τουλάχιστον δεκατέσσερα έτη αρχαιότητα κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου (πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 149 Αν προκύπτει ότι ειρηνοδίκης όπως η αιτούσα της κύριας δίκης και οι τακτικοί δικαστές τελούν σε συγκρίσιμη κατάσταση, πρέπει ακόμη να εξακριβωθεί αν υφίσταται αντικειμενικός λόγος που να δικαιολογεί μια διαφορετική μεταχείριση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 150 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι «αντικειμενικοί λόγοι» της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου πρέπει να νοούνται υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπουν να δικαιολογηθεί διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των εργαζομένων ορισμένου χρόνου και των εργαζομένων αορίστου χρόνου με την αιτιολογία ότι η διαφορετική αυτή μεταχείριση προβλέπεται από γενικό ή αφηρημένο κανόνα, όπως είναι ο νόμος ή η συλλογική σύμβαση (πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 151 Η εν λόγω έννοια απαιτεί, επίσης κατά πάγια νομολογία, να δικαιολογείται η διαπιστωθείσα άνιση μεταχείριση από την ύπαρξη σαφών και συγκεκριμένων στοιχείων, που να χαρακτηρίζουν τον οικείο όρο απασχολήσεως στο ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται και επί τη βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, προκειμένου να ελεγχθεί αν η άνιση αυτή μεταχείριση ανταποκρίνεται σε πραγματική ανάγκη, είναι κατάλληλη προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και αναγκαία προς τούτο. Τα εν λόγω στοιχεία μπορούν να ανάγονται, μεταξύ άλλων, στην ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί συμβάσεις ορισμένου χρόνου και στα εγγενή χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, στην επιδίωξη θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους κράτους μέλους (πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, σκέψη 57 καθώς και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 152 Η επίκληση απλώς και μόνον της προσωρινής φύσης της εργασίας του ενδιαφερομένου δεν συνάδει με τις απαιτήσεις αυτές ούτε μπορεί, ως εκ τούτου, να συνιστά «αντικειμενικό λόγο» κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημεία 1 και/ή 4, της συμφωνίας-πλαίσιου. Πράγματι, αν γινόταν δεκτό ότι η προσωρινή φύση της σχέσης εργασίας αρκεί, αυτή και μόνο, για να δικαιολογήσει τη διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων ορισμένου και αορίστου χρόνου, θα καθίσταντο άνευ ουσίας οι σκοποί της οδηγίας 1999/70, καθώς και η ίδια η συμφωνία-πλαίσιο, και θα διαιωνιζόταν μια κατάσταση δυσμενής για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 38).
- 153 Απλώς και μόνον το γεγονός ότι ο εργαζόμενος ορισμένου χρόνου συμπλήρωσε τις σχετικές περιόδους υπηρεσίας βάσει συμβάσεως ή σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου δεν συνιστά τέτοιο αντικειμενικό λόγο (πρβλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 39).
- 154 Εν προκειμένω, προς δικαιολόγηση της προβαλλόμενης στην υπόθεση της κύριας δίκης διαφορετικής μεταχειρίσεως, η Ιταλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι συνιστά αντικειμενικό λόγο η ύπαρξη αρχικού διαγωνισμού που προβλέπεται ειδικά για τους τακτικούς δικαστές για την πρόσβαση στον δικαστικό κλάδο, πράγμα το οποίο δεν είναι σύμφυτο προς τον διορισμό των ειρηνοδικών. Ειδικότερα, η Κυβέρνηση αυτή φρονεί ότι η αρμοδιότητα των ειρηνοδικών διαφέρει από εκείνη των τακτικών δικαστών που προσλαμβάνονται κατόπιν διαγωνισμού. Σε αντίθεση με τους τελευταίους, όσον αφορά την ειδική φύση των καθηκόντων και τα εγγενή χαρακτηριστικά τους, στους ειρηνοδικές ανατίθενται διαφορές των οποίων το επίπεδο περιπλοκότητας και ο όγκος δεν αντιστοιχούν προς εκείνα των υποθέσεων των τακτικών δικαστών.
- 155 Λαμβανομένων υπόψη των διαφορών αυτών, τόσο από ποιοτικής όσο και από ποσοτικής απόψεως, η Ιταλική Κυβέρνηση βρίσκει δικαιολογημένη τη διαφορετική μεταχείριση των ειρηνοδικών και των τακτικών δικαστών.

- 156 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα κράτη μέλη, λαμβανομένης υπόψη της εξουσίας εκτιμήσεως ως προς την οργάνωση της εσωτερικής τους δημόσιας διοίκησης, μπορούν καταρχήν να προβλέπουν, χωρίς να ενεργούν σε αντίθεση με την οδηγία 1999/70 και τη συμφωνία-πλαίσιο, τις προϋποθέσεις προσβάσεως στο δικαστικό λειτούργημα, καθώς και τις συνθήκες απασχόλησης τόσο για τους τακτικούς δικαστές όσο και για τους ειρηνοδίκους (πρβλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 43).
- 157 Ωστόσο, παρά την ύπαρξη της ως άνω εξουσίας εκτιμήσεως, η εφαρμογή των κριτηρίων που θέτουν τα κράτη μέλη πρέπει να γίνεται με διαφάνεια και να μπορεί να υπόκειται σε έλεγχο προκειμένου να αποτρέπεται κάθε δυσμενής μεταχείριση των εργαζομένων ορισμένου χρόνου αποκλειστικώς λόγω της διάρκειας των συμβάσεων ή των σχέσεων εργασίας τους βάσει των οποίων αποδεικνύεται ο χρόνος προϋπηρεσίας τους και η επαγγελματική τους πείρα (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 44).
- 158 Όταν η διαφορετική μεταχείριση οφείλεται στην ανάγκη να ληφθούν υπόψη αντικειμενικές απαιτήσεις που αφορούν τις θέσεις για τις οποίες κινείται διαδικασία πρόσληψης, χωρίς να σχετίζονται με το γεγονός ότι η σχέση εργασίας μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη του είναι ορισμένου χρόνου, τότε η διαφορετική αυτή μεταχείριση είναι δυνατόν να δικαιολογείται κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημεία 1 και/ή 4, της συμφωνίας-πλαισίου (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 45).
- 159 Συναφώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ορισμένες διαφορές στη μεταχείριση μεταξύ των εργαζομένων αορίστου χρόνου που προσλαμβάνονται κατόπιν διαγωνισμού και των εργαζομένων ορισμένου χρόνου που προσλαμβάνονται κατόπιν διαδικασίας διαφορετικής από εκείνη που προβλέπεται για τους εργαζομένους αορίστου χρόνου μπορούν καταρχήν να δικαιολογούνται από τις διαφορές στα απαιτούμενα προσόντα και στη φύση των καθηκόντων τα οποία καλούνται να αναλάβουν (πρβλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 46).
- 160 Οι λόγοι που προβάλλει η Ιταλική Κυβέρνηση, ήτοι η συνεκτίμηση των διαφορών στα επαγγελματικά καθήκοντα μεταξύ ειρηνοδίκου και τακτικού δικαστή, μπορούν συνεπώς να θεωρηθούν «αντικειμενικοί λόγοι» κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημεία 1 και/ή 4, της συμφωνίας-πλαισίου, εφόσον ανταποκρίνονται σε πραγματικές ανάγκες, είναι κατάλληλοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και αναγκαίοι προς τούτο (πρβλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, σκέψη 47).
- 161 Υπό τις συνθήκες αυτές, καίτοι οι διαφορές μεταξύ των διαδικασιών προσλήψεως των ειρηνοδικών και των τακτικών δικαστών δεν απαιτούν οπωσδήποτε να στερούνται οι ειρηνοδίκες ετήσιας αδείας μετ' αποδοχών, αντίστοιχες εκείνης που προβλέπεται για τους τακτικούς δικαστές, εντούτοις οι διαφορές αυτές και, ιδίως, η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει η εθνική έννομη τάξη, ειδικότερα το άρθρο 106, παράγραφος 1, του ιταλικού Συντάγματος, στους διαγωνισμούς οι οποίοι προβλέπονται ειδικά για την πρόσληψη των τακτικών δικαστών, φαίνεται να συνιστούν ένδειξη περί ειδικής φύσεως των καθηκόντων τα οποία καλούνται να αναλάβουν οι ειρηνοδίκες και περί διαφορετικού επιπέδου προσόντων που απαιτούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων αυτών. Εν πάση περιπτώσει, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, προς τον σκοπό αυτόν, τα διαθέσιμα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με τα καθήκοντα που ασκούν οι ειρηνοδίκες και οι επαγγελματίες δικαστές, τα ωράρια εργασίας και τις δεσμεύσεις που προβλέπονται έναντι αυτών, καθώς και, γενικά, το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων και πραγματικών περιστατικών.
- 162 Με την επιφύλαξη του ελέγχου, για τη διενέργεια του οποίου μόνον αρμόδιο είναι το ως άνω δικαστήριο, συνάγεται ότι οι λόγοι τους οποίους προέβαλε η Ιταλική Κυβέρνηση εν προκειμένω, ήτοι οι διαφορές ως προς τα επαγγελματικά καθήκοντα μεταξύ ειρηνοδικών και επαγγελματιών δικαστών, θα μπορούσαν να ανταποκρίνονται σε μια πραγματική ανάγκη, η δε διαφορετική μεταχείριση των δύο εν λόγω κατηγοριών, περιλαμβανομένης αυτής που σχετίζεται με την ετήσια άδεια μετ' αποδοχών, θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογη σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς.

¹⁶³ Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο μέρος του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που δεν προβλέπει το δικαίωμα των ειρηνοδικών για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών 30 ημερών, όπως αυτό προβλέπεται για τους τακτικούς δικαστές, σε περίπτωση που οι ειρηνοδίκες είναι «εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου», κατά την έννοια της ρήτρας 2, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιου, και σε περίπτωση που αυτοί τελούν σε κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη των τακτικών δικαστών, εκτός αν μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται από τα διαφορετικά απαιτούμενα προσόντα και τη φύση των καθηκόντων των οποίων την ευθύνη οι εν λόγω δικαστές οφείλουν να αναλάβουν, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁶⁴ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 267 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι ο *Giudice di pace* (ειρηνοδίκης, Ιταλία) είναι «δικαστήριο κράτους μέλους», όπως ο όρος αυτός νοείται στο εν λόγω άρθρο.
- 2) Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, και το άρθρο 31, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την έννοια ότι ένας ειρηνοδίκης ο οποίος, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, παρέχει πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι ούτε καθαρά περιθωριακές ούτε επουσιώδεις και για τις οποίες εισπράττει αποζημιώσεις που έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής, μπορεί να εμπίπτει στην έννοια του «εργαζόμενου», όπως αυτή χρησιμοποιείται στις ως άνω διατάξεις, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Η ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου για την εργασία ορισμένου χρόνου η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999, που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο CES, UNICE και CEEP για την εργασία ορισμένου χρόνου, έχει την έννοια ότι ο όρος «εργαζόμενος ορισμένου χρόνου», που περιλαμβάνεται στη διάταξη αυτή, μπορεί να καλύπτει ειρηνοδίκη, διοριζόμενο για ορισμένο χρονικό διάστημα, ο οποίος, στο πλαίσιο των καθηκόντων του, παρέχει πραγματικές και ουσιαστικού χαρακτήρα υπηρεσίες, οι οποίες δεν είναι ούτε καθαρά περιθωριακές ούτε επουσιώδεις και για τις οποίες εισπράττει αποζημιώσεις που έχουν τον χαρακτήρα αμοιβής, πράγμα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

Η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου για την εργασία ορισμένου χρόνου η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999, που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/70, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής ρυθμίσεως που δεν προβλέπει το δικαίωμα των ειρηνοδικών για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών 30 ημερών, όπως αυτό προβλέπεται για τους τακτικούς δικαστές, σε περίπτωση που οι ειρηνοδίκες είναι «εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου», κατά την έννοια της ρήτρας 2, σημείο 1, της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιου, και σε περίπτωση που αυτοί τελούν σε κατάσταση συγκρίσιμη με εκείνη των τακτικών δικαστών, εκτός αν μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται

από τα διαφορετικά απαιτούμενα προσόντα και τη φύση των καθηκόντων των οποίων την ευθύνη οι εν λόγω δικαστές οφείλουν να αναλάβουν, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει.

(υπογραφές)